

V.N. KARAZIN KHARKIV
NATIONAL UNIVERSITY

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
31 жовтня 2025 року

Електронний ресурс

Харків – 2025

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(№719 від 09 грудня 2024 року)*

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням
Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 30 від 24 листопада 2025 року)*

Редакційна колегія:

Родченко В.Б., д.е.н., проф. (головний редактор), Третяк В. П. д.е.н., проф.,
Нестеренко О.О., д.е.н., проф., Васильєв О.В., д.е.н., проф., Матюшенко І.Ю., д.е.н., проф.,
Беренда С. В., к.е.н., доц., Квітка Ю.М., к.е.н., доц., Ковалевська А. В., к.е.н., доц., Пархоменко
О.С., к.е.н., доц., Прус Ю. І., докт. філос., доц., Пустовгар С.А., к.е.н., доц., Рекун Г. П., к.е.н.,
доц., Новікова В. В., к.т.н.

Адреса редколегії:

61002, м. Харків, майдан Свободи, 4

П78 Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку
територій: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (31 жовтня
2025 року, м. Харків, Україна) [Електронний ресурс]. – Харків : Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, 2025. – 571 с.
ISBN _____

У матеріалах конференції представлені авторські підходи до організації управління
стратегічним розвитком підприємств: напрями, шляхи та методи впровадження змін;
розглянуто питання людського потенціалу у сучасному світі: цифрова трансформація,
емоційна стійкість та виклики срібної економіки; розглянуто виклики та перспективи
миробудування та медіації; питання пошуку ефективних форм взаємодії стейкхолдерів
як запоруки територіального розвитку; можливості інноваційного розвитку; визначення
стратегічних орієнтирів формування механізмів сталого розвитку регіонів України в умовах
гібридних загроз; розглянуті питання цифровізації, зеленої економіки, європейських
тенденцій та наведено приклади створення бізнесу.

Видання призначене для фахівців системи державного та регіонального управління,
органів місцевого самоврядування, представників бізнесу, науковців, викладачів, здобувачів
вищої освіти.

Усі права застережено. Посилання на матеріали обов'язкові.

УДК 332.1(063)

URL: _____
ISBN _____

ШИДЛОВСЬКА Валерія, здобувач 2 року навчання,
освітній ступінь «магістр», Харківський національний
економічний університет ім. С. Кузнеця

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан малого підприємства безпосередньо впливає на його конкурентоспроможність та можливості розвитку, а ефективний аналіз фінансових показників дозволяє вчасно виявляти проблеми та оптимізувати управлінські рішення. В умовах динамічних змін ринку та обмежених ресурсів малих підприємств питання удосконалення методичних підходів до оцінки фінансового стану є особливо актуальним.

У дослідженнях [1-3], присвячених аналізу фінансового стану малих підприємств, висвітлено низку методичних підходів та практичних рекомендацій. Так, І.О. Акновська [1] зосереджується на розробці алгоритму виявлення перших симптомів фінансової кризи та їх подолання спеціальними методами. Вона підкреслює, що своєчасне виявлення фінансових проблем на підприємстві та застосування відповідних методів дозволяє запобігти кризовим ситуаціям і забезпечити стабільність діяльності.

У роботі М.Д. Білика [2] пропонується адаптація методів оцінки фінансового стану до специфіки малих підприємств з урахуванням їх обмежених ресурсів та особливостей діяльності. Автор обґрунтовує необхідність врахування цих факторів для більш ефективного планування фінансових результатів і розподілу ресурсів.

С.П. Ніколаєва [3] пропонує класифікацію методів фінансового аналізу на формалізовані та неформалізовані та здійснює узагальнення прийомів і методів аналізу фінансового стану підприємств. Обґрунтуванням даного підходу є важливість комплексного використання різних методів та прийомів, що дозволяє отримати більш точну та обґрунтовану оцінку фінансового стану.

У більшості в сучасних дослідженнях розглядаються методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємств з акцентом на аналіз фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності як основних показників. Необхідність комплексної оцінки фінансового стану обґрунтовується через аналіз ключових показників, що забезпечує об'єктивну картину фінансової ситуації на підприємстві.

Коефіцієнтний метод є одним із найбільш досліджених і широко використовуваних підходів до оцінки фінансового стану підприємства. Він передбачає визначення та аналіз набору показників, що характеризують зміни у фінансовому стані підприємства протягом обраного періоду господарської

діяльності. У наукових джерелах представлено різні варіанти складу коефіцієнтів, що пояснює численні модифікації цього методу.

Інтегральний підхід є логічним продовженням та розвитком коефіцієнтного методу аналізу фінансового стану підприємства. На початковому етапі, аналогічно до традиційного коефіцієнтного аналізу, формується набір ключових фінансових коефіцієнтів-індикаторів, що характеризують різні аспекти діяльності підприємства, такі як ліквідність, платоспроможність, рентабельність та фінансова стійкість. Надалі на основі цих показників обчислюється інтегральний коефіцієнт, який дозволяє узагальнити вплив усіх складових та отримати комплексну оцінку фінансового стану підприємства. Використання інтегрального підходу дозволяє більш точно враховувати взаємозв'язки між окремими фінансовими показниками, підвищуючи об'єктивність та надійність висновків аналізу, а також забезпечує можливість порівняння підприємств різного розміру та галузевої належності.

Менш поширеними в практиці фінансового аналізу є беззбитковий та рівноважний підходи. У рамках беззбиткового підходу основними інструментами виступають показник операційного важеля та запас фінансової міцності. Проте цей метод не враховує показники ліквідності та рентабельності, що призводить до втрати важливої інформації про платоспроможність підприємства та ефективність його господарської діяльності. Тому використання беззбиткового підходу як самостійного інструменту оцінки фінансового стану підприємства є недоцільним і вимагає інтеграції з іншими методами для забезпечення комплексної оцінки.

У вітчизняній практиці фінансового аналізу підприємств переважає комплексний підхід, що передбачає використання кількох методик. Про це свідчать праці науковців Петряєвої З. Ф. [4], Хмеленко Г. Г. [4], Савицької Г. В. [5]. До основних належать:

- часовий горизонтальний аналіз, який порівнює показники фінансової звітності з попередніми періодами;
- структурний вертикальний аналіз, що визначає склад і вплив окремих статей; коефіцієнтний аналіз, який розраховує відносні показники та їх взаємозв'язки;
- порівняльний аналіз, що дозволяє зіставляти дані з галузевими показниками, конкурентами або підрозділами;
- трендовий аналіз, який оцінює динаміку показників і прогнозує потенційні зміни.

Проте, для подальшого аналізу фінансового стану підприємства необхідно систематизувати інформацію на базі даних фінансового та управлінського обліку, а також визначити основні показники для його проведення.

Групи основних показників, які використовуються в процесі оцінювання фінансового стану підприємства представлені на рис. 1.

Рисунок 1 – Групи показників фінансового стану

Джерело: згруповано на основі [1-5]

На рис. 2 подано схему етапів аналізу фінансового стану підприємства, яка відображає послідовність аналітичних процедур – від експрес-оцінки показників до комплексного аналізу рентабельності та фінансової стійкості.

Рисунок 2 – Етапи аналізу, що описують комплексний підхід

Джерело: згруповано на основі [1-5]

На основі представленої схеми з рис. 2, можна рекомендувати малим підприємства визначити необхідність застосування всіх етапів аналізу фінансового стану підприємства для отримання об'єктивної та повної картини. Доцільно поєднувати як експрес-аналіз показників, так і поглиблену оцінку структури активів і пасивів, що дозволяє виявити ключові ризики та резерви розвитку. Рекомендується приділяти увагу комплексній оцінці ліквідності та платоспроможності для запобігання касовим розривам і затримкам у виконанні зобов'язань. Також важливим є аналіз фінансової стійкості та ділової активності, що дозволяє оцінити ефективність управління ресурсами та потенціал зростання. А систематичний аналіз фінансових результатів і рентабельності сприяє своєчасному коригуванню стратегії підприємства та підвищенню його економічної ефективності.

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що у сучасній науковій літературі спостерігається прагнення до комплексного підходу у фінансовому аналізі малих підприємств, поєднання класичних та адаптованих методів, а також застосування алгоритмів раннього виявлення фінансових ризиків для забезпечення стабільного розвитку підприємств. Що можна визнати об'єктивним та доцільним. Проте, кожне підприємство має обрати універсальну методику оцінки фінансового стану для запобігання негативних наслідків та розвитку підприємства.

Література

1. Ахновська І. О. Методичний підхід до аналізу фінансово-економічного стану великих середніх, малих та мікропідприємств за даними статистичної звітності. *Економіка і організація управління*. № 1 (17). 2 (18). 2014. С. 27-35.
2. Білик М.Д., Білик Т.О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Монографія. Київ: ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с.
3. Ніколаєва С.П. Сутність, прийоми та методи аналізу фінансового стану підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*, 2011, вип. 20, ч. I. С. 317-324.
4. Петряєва З. Ф., Хмеленко Г. Г. Організація і методика економічного аналізу: навчальний посібник. Ч. 2. Х.: Вид. ХНЕУ, 2008. 240 с.
5. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. 3-тє вид., випр. і доп. К. : Знання, 2007. 668 с.